

УДК 338.43:631.1(477)

К. М. Дідур,
к. е. н., докторант кафедри економіки,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8489-0308>
А. О. Плітченко,
здобувач гр. МгЕК-1-24,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8568-3589>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.20.139

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЯК КЛЮЧОВА ДЕТЕРМІНАНТА МОДЕРНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

K. Didur,
PhD in Economics, Doctoral candidate of the Department of Economics,
Dnipro State Agrarian and Economic University
A. Plitchenko,
Student group MgEk-1-24, Dnipro State Agrarian and Economic University

ENHANCING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE AGRICULTURAL SECTOR
AS A KEY DETERMINANT OF THE MODERNIZATION OF UKRAINE'S NATIONAL
ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

У статті комплексно досліджено та обґрунтовано теоретико-методологічні основи оцінки інвестиційної привабливості аграрного сектору України в умовах глобалізаційних трансформацій, загостреної конкуренції на світових ринках та військово-політичної нестабільності. Проведено системний аналіз сучасного стану національного аграрного виробництва, його стратегічної ролі у забезпеченні продовольчої безпеки, макроекономічної стабільності та формуванні валютних надходжень. Виявлено ключові проблеми та бар'єри, що обмежують розвиток галузі, серед яких технологічна відсталість, моральне та фізичне зношення основних фондів, обмежений доступ до фінансових ресурсів, неефективність інституційної підтримки, а також суттєвий вплив зовнішніх економічних, політичних та глобальних ризиків. Обґрунтовано, що інтегрований підхід до оцінки інвестиційної привабливості, який враховує економічні, фінансові, технологічні, соціально-політичні та екологічні чинники, дозволяє всебічно оцінити потенціал розвитку аграрного сектору та визначити стратегічні напрями його модернізації.

У роботі проведено глибокий аналіз сучасних наукових концепцій та методик оцінки інвестиційної привабливості, включаючи мультикритеріальні, інтеграційні та ризик-орієнтовані моделі, що дозволяють визначити пріоритети розвитку, оптимальні шляхи залучення інвестицій та механізми ефективного управління ресурсами у сільському господарстві. Встановлено, що підвищення інвестиційної привабливості створює передумови для впровадження інноваційних технологій, цифровізації процесів управління, формування ефективних кластерних та коопераційних структур, інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості, а також забезпечує стійке підвищення конкурентоспроможності агропідприємств на національному та міжнародному рівнях.

На основі проведеного дослідження сформульовано науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо стратегічного управління інвестиційними процесами в аграрному секторі, спрямованими на забезпечення сталого економічного зростання, підвищення ефективності виробничої діяльності, оптимізацію фінансово-кредитної політики та зміцнення макроекономічної стабільності України. Результати дослідження можуть бути використані для розробки державних програм підтримки аграрного виробництва, формування довгострокових інвестиційних стратегій підприємств, удосконалення інституційного середовища, а також планування політики сталого розвитку сільського господарства в умовах глобалізаційних змін та зовнішніх ризиків. Застосування комплексного підходу дозволяє не лише оцінити поточний потенціал галузі, але й визначити механізми підвищення її інвестиційної привабливості, що є ключовим фактором модернізації національної економіки та забезпечення її конкурентоспроможності на світовому ринку.

The article comprehensively investigates and substantiates the theoretical and methodological foundations for assessing the investment attractiveness of Ukraine's agricultural sector amid globalization transformations, intensified competition in global markets, and military-political instability. A systemic analysis of the current state of national agricultural production is conducted, highlighting its strategic role in ensuring food security, macroeconomic stability, and the formation of foreign exchange inflows. The study identifies key challenges and barriers constraining sectoral development, including technological backwardness, moral and physical depreciation of fixed assets, limited access to financial resources, inefficiency of institutional support, as well as the significant impact of external economic, political, and global risks. It is argued that an integrated approach to assessing investment attractiveness, which considers economic, financial, technological, socio-political, and environmental factors, enables a comprehensive evaluation of the agricultural sector's development potential and the identification of strategic directions for its modernization.

The study provides an in-depth analysis of contemporary scientific concepts and methodologies for evaluating investment attractiveness, including multi-criteria, integrative, and risk-oriented models, which allow determining development priorities, optimal investment strategies, and mechanisms for effective resource management in agriculture. It is established that enhancing investment attractiveness fosters the implementation of innovative technologies, digitalization of management processes, creation of efficient cluster and cooperative structures, integration into global value chains, and sustainable improvement of the competitiveness of agribusiness enterprises at both national and international levels.

Based on the conducted research, scientifically grounded practical recommendations are formulated regarding strategic management of investment processes in the agricultural sector, aimed at ensuring sustainable economic growth, increasing production efficiency, optimizing financial and credit policy, and strengthening Ukraine's macroeconomic stability. The results of the study can be utilized for developing state support programs for agricultural production, forming long-term investment strategies for enterprises, improving the institutional environment, and planning sustainable agricultural development policies under conditions of globalization and external risks. The application of an integrated approach not only allows assessing the sector's current potential but also identifies mechanisms for enhancing its investment attractiveness, which is a key determinant for the modernization of the national economy and strengthening its competitiveness in the global market.

Ключові слова: аграрний сектор, глобалізаційні трансформації, інвестиційна привабливість, інновації, кластеризація, модернізація економіки, продовольча безпека, стратегічне управління, фінансово-кредитна підтримка.

Key words: agricultural sector, financial and credit support, globalization transformations, innovation, investment attractiveness, modernization of the economy, clusterization, food security, strategic management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах глобалізаційних трансформацій національні економіки переживають суттєві структурні зміни, що зумовлені інтеграційними процесами, швидким розвитком технологій, посиленням конкуренції на світових ринках та глобальною мобільністю

капіталу. Для України, яка має значний аграрний потенціал та стратегічне значення у світовому продовольчому комплексі, питання модернізації економіки виходить на перший план у державній політиці та наукових дискусіях. Аграрний сектор, будучи традиційним драйвером економічного зростання, не

лише забезпечує продовольчу безпеку та стабільність внутрішнього ринку, а й формує значну частку валютних надходжень, створює робочі місця в сільській місцевості, стимулює розвиток суміжних галузей промисловості та послуг.

Проте сучасний стан аграрного сектору України характеризується рядом проблем, що обмежують його потенціал як драйвера модернізації національної економіки. По-перше, рівень технологічного розвитку виробництва залишається недостатнім, що призводить до низької продуктивності праці та обмежує можливості виходу на висококонкурентні сегменти світових ринків. По-друге, зношеність основних виробничих фондів і недосконалість логістичної інфраструктури знижують ефективність функціонування галузі та підвищують операційні витрати підприємств. По-третьє, існують істотні інституційні бар'єри, пов'язані з нестабільністю регуляторного середовища, обмеженим доступом до фінансових ресурсів та недостатнім рівнем державної підтримки інноваційних ініціатив. По-четверте, глобалізаційні виклики ставлять перед українським агросектором нові вимоги щодо відповідності міжнародним стандартам, конкурентоспроможності продукції та адаптації до коливань світових цін на сировинні ресурси.

У цих умовах ключовим механізмом стимулювання розвитку аграрного сектору виступає підвищення інвестиційної привабливості, яка виступає не лише фактором залучення капіталу, а й детермінантою структурної модернізації національної економіки. Інвестиції забезпечують оновлення виробничих потужностей, впровадження інновацій, підвищення ефективності управління та розвитку інфраструктури, що, у свою чергу, підсилює конкурентоспроможність галузі на внутрішньому та зовнішньому ринках. Разом із цим, інтеграція у світові економічні ланцюги потребує комплексного підходу до оцінки інвестиційної привабливості, що включає економічні, фінансові, технологічні та інституційні аспекти.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених аграрному сектору та інвестиційному клімату в Україні, залишається невирішеною низка критично важливих питань. Серед них: відсутність комплексних моделей оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств, недостатній рівень аналізу взаємозв'язку між інвестиційними потоками та модернізаційними процесами на макроекономічному рівні, а також об-

межена адаптація національної політики до глобальних економічних тенденцій. Всі ці фактори разом створюють невизначеність у наукових підходах і практичній реалізації стратегій модернізації економіки України через аграрний сектор.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблематика інвестиційної привабливості аграрного сектору в контексті модернізації національної економіки досліджується багатьма вітчизняними та зарубіжними авторами, проте комплексний підхід, що поєднує економічні, інституційні та глобалізаційні аспекти, розроблений недостатньо. У зарубіжній науковій літературі питання інвестиційної привабливості розглядається переважно у контексті функціонування сільськогосподарських ринків у глобальній економіці та стимулювання капіталовкладень через державні та приватні інструменти. Так, роботи таких авторів, як Майкл Е. Портер [19], Джеффри Д. Сакс [20] та Пол Кругман [17], приділяють увагу взаємозв'язку між структурними змінами в економіці та інвестиційним кліматом, наголошуючи на необхідності модернізації виробничих секторів через активізацію інноваційних процесів та інтеграцію у світові ринки. У контексті аграрного сектору особливої уваги заслуговують дослідження, що вивчають роль капіталу у забезпеченні продовольчої безпеки, підвищенні продуктивності праці та впровадженні сучасних технологій виробництва.

Вітчизняні дослідники також активно займаються проблемою інвестиційної привабливості аграрного сектору. Так, у роботах В. В. Коваленка [5], О. І. Петренка [8] та С. М. Іванова [4] висвітлюються питання формування сприятливого інвестиційного середовища, механізми державної підтримки аграрних підприємств, а також проблеми залучення іноземних та внутрішніх інвестицій. Автори відзначають, що основними бар'єрами для інвестицій є нестабільне регуляторне середовище, низький рівень фінансової грамотності сільськогосподарських підприємств, обмежена доступність кредитних ресурсів та недостатня інтеграція в глобальні економічні процеси. Разом із тим, вони підкреслюють важливість стратегічного планування інвестицій, орієнтованого на модернізацію виробничих та управлінських процесів, що має безпосередній вплив на структурну трансформацію національної економіки.

Важливим аспектом досліджень є оцінка взаємозв'язку між інвестиційною привабливістю та модернізаційними процесами. Зарубіжні

науковці, зокрема Адам Сміт [21] та Роберт Солоу [22], доводять, що ефективне залучення інвестицій сприяє підвищенню продуктивності, модернізації виробничих фондів та інтеграції галузей у міжнародні економічні ланцюги доданої вартості. У вітчизняному контексті ці висновки підтверджують дослідження Ю. П. Бондаря [1] та Д. О. Савченка [9], які аналізують мультиплікативний ефект інвестицій у аграрний сектор на економіку країни, відзначаючи, що зростання інвестиційної активності призводить до прискорення структурних змін, стимулює розвиток інновацій та підвищує стійкість економіки до глобальних шоків.

Попри значну увагу дослідників до проблеми, у науковій літературі залишаються невирішені питання, що визначають прогалини у сфері інвестиційної привабливості аграрного сектору. По-перше, відсутні комплексні методології оцінки інвестиційної привабливості з урахуванням глобалізаційних трансформацій та структурних змін на національному рівні. Більшість досліджень фокусуються на фінансово-економічних показниках або державних механізмах стимулювання, не враховуючи комплексної взаємодії економічних, технологічних та інституційних чинників. По-друге, недостатньо досліджено вплив зовнішніх глобалізаційних викликів на інвестиційну активність у аграрному секторі, зокрема, коливання світових цін на сировину, зміни торговельних регуляцій та стандартизації продукції. По-третє, бракує системного аналізу взаємозв'язку між підвищенням інвестиційної привабливості та процесами модернізації на макроекономічному рівні, що обмежує можливості прогнозування економічного ефекту від інвестицій у стратегічно важливі галузі.

Особливо цікавим є досвід країн, які успішно модернізували свої аграрні сектори через залучення інвестицій та інтеграцію у глобальні економічні процеси. Так, дослідження ЄС та США показують, що структурні зміни у сільському господарстві тісно пов'язані з активізацією інвестицій, впровадженням сучасних технологій, розвитком агропромислових кластерів та державними програмами підтримки. Подібні практики можуть стати орієнтиром для України, з урахуванням її унікального аграрного потенціалу та специфіки національної економіки.

Отже, аналіз наукових публікацій свідчить, що питання підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору України як детермінанти модернізації національної економіки є актуальним та недостатньо розробленим. Існує

потреба в комплексних дослідженнях, які поєднують економічний, інституційний та глобалізаційний аспекти, визначають мультиплікативний ефект інвестицій на економіку та формують методологічні підходи до стратегічного планування розвитку аграрного сектору у контексті глобалізаційних трансформацій.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Проведений аналіз наукових досліджень і публікацій дозволяє констатувати, що питання підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору як ключового чинника модернізації національної економіки України є недостатньо розробленим. Незважаючи на численні теоретичні та емпіричні роботи, більшість досліджень фокусуються на окремих аспектах проблеми: економічних показниках, державному регулюванні або фінансових механізмах, залишаючи поза увагою комплексну взаємодію інституційних, технологічних і глобалізаційних факторів. Брак системного підходу унеможливає оцінку мультиплікативного ефекту інвестицій на модернізаційні процеси в національній економіці, що створює прогалини у науковому та практичному розумінні проблеми.

У зв'язку з цим, метою даної роботи є комплексне обґрунтування ролі підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору як ключової детермінанти модернізації національної економіки України в умовах глобалізаційних трансформацій. Реалізація цієї мети передбачає не лише оцінку сучасного стану інвестиційного середовища та його проблем, а й формування стратегічних підходів до стимулювання капіталовкладень у галузь, що забезпечують структурні перетворення на макрорівні.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

1. Теоретично окреслити поняття "інвестиційна привабливість" у контексті аграрного сектору та його взаємозв'язку з модернізацією національної економіки;
2. Проаналізувати вплив глобалізаційних процесів на національну економіку та аграрну галузь, виділити можливості і загрози для інвестиційної активності;
3. Оцінити сучасний стан інвестиційної привабливості аграрного сектору України, визначити існуючі проблеми та бар'єри;
4. Виявити взаємозв'язок між підвищенням інвестиційної привабливості та модернізаційними процесами на макроекономічному рівні;
5. Сформулювати рекомендації та стратегії для підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору в умовах глобалізації, оріє-

нтовані на сталий розвиток і структурну трансформацію національної економіки.

Таким чином, мета роботи не обмежується описовим аналізом існуючих проблем, а спрямована на комплексне наукове осмислення та формування практичних рекомендацій для підвищення ефективності інвестиційної політики в аграрному секторі. Це дозволяє ліквідувати існуючі "білі плями" у науковій літературі, інтегрувати знання про взаємозв'язок інвестицій і модернізації та створити основу для подальших досліджень у сфері стратегічного розвитку національної економіки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Аграрний сектор України традиційно відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні економічної стабільності та розвитку національної економіки, виступаючи не лише джерелом продовольчої безпеки, а й ключовим чинником формування валютних надходжень та стимулювання економічної активності в суміжних галузях. Його стратегічне значення обумовлене широким спектром факторів: великими обсягами виробництва сільськогосподарської продукції, високим експортним потенціалом зернових, олійних та технічних культур, а також мультиплікативним ефектом на переробну промисловість, транспортно-логістичну інфраструктуру, фінансово-кредитний сектор та страхові послуги. Ефективність аграрного сектору безпосередньо впливає на зайнятість населення, особливо у сільських регіонах, та створює основу для соціально-економічної стабільності на національному рівні. Дідур К.М. підкреслює, що продовольча безпека України безпосередньо залежить від стабільного функціонування аграрного сектору та його здатності адаптуватися до зовнішніх глобальних викликів, включаючи коливання світових цін і зміни кліматичних умов [3].

Проте сучасна ситуація ускладнилася внаслідок воєнної агресії російської федерації, що спричинила масштабні руйнування виробничої інфраструктури, втрату значної частини орних земель у прифронтових регіонах, обмеження доступу до логістичних коридорів та портів Чорного моря і суттєве зниження продуктивності праці. За даними Державної служби статистики України, у 2023 році обсяг виробництва агропромислової продукції в окремих областях скоротився до 30—40% порівняно з довоєнним рівнем, що підкреслює критичний стан галузі та необхідність невідкладних інвестиційних рішень для її стабілізації та відновлення [2]. Іванов С.М. зазначає, що без залучення ефек-

тивних інвестиційних механізмів аграрний сектор не може відновити виробничу базу і забезпечити стабільне економічне функціонування [4].

Війна також загострила структурні проблеми аграрного сектору, які раніше мали локальний характер, але тепер вийшли на національний рівень. Руйнування транспортної та елеваторної інфраструктури призвело до зростання логістичних витрат та ризиків втрати продукції, обмеження доступу до ресурсів і зниження інвестиційної привабливості. Водночас зростає значення технологічної модернізації та інноваційних рішень, здатних компенсувати втрату робочої сили, оптимізувати виробничі та логістичні процеси і забезпечити стабільність прибутків навіть у нестабільних умовах. Харченко І. та Бойко П. підкреслюють, що впровадження цифровізації та точного землеробства дозволяє агропідприємствам значно підвищити продуктивність та знизити ризики втрат навіть у кризових ситуаціях [11].

Особливу увагу слід приділити мультиплікативному ефекту аграрного сектору, який проявляється у стимулюванні суміжних галузей економіки. Зниження виробництва в агросекторі автоматично призводить до зниження завантаженості переробних підприємств, зменшення обсягів перевезень та логістичних операцій, зростання фінансових та страхових ризиків, а також зниження податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів, що створює ефект доміно, який негативно впливає на національну економіку в цілому. Бондар Ю.П. відзначає, що інвестиції в аграрний сектор генерують мультиплікативний ефект не лише на суміжні виробничі галузі, а й на фінансово-кредитну систему, підвищуючи стійкість економіки до зовнішніх і внутрішніх шоків [1].

В умовах воєнного конфлікту та глобалізаційних трансформацій інвестиції стають вирішальним фактором для стабілізації аграрного сектору. Вони сприяють не лише відновленню виробничого потенціалу, а й модернізації технологій, цифровізації управлінських процесів, підвищенню ефективності логістичних ланцюгів та інтеграції у глобальні ринки. Одночасно такі інвестиції забезпечують стійкість підприємств до зовнішніх шоків, сприяють довгостроковому економічному зростанню та формують передумови для структурної модернізації національної економіки. Світовий банк у своєму огляді підкреслює, що інтеграція українського аграрного сектору у глобальні ланцюги доданої вартості можлива лише за умови

суттєвої модернізації технологій та залучення інвестицій [24].

Таким чином, інвестиції виступають не просто джерелом фінансових ресурсів, а комплексним інструментом розвитку, що формує нову якість функціонування аграрного сектору. Їх вплив виходить за рамки короткострокових результатів і визначає стратегічний вектор економічної політики, який ґрунтується на поєднанні інноваційності, ефективності та адаптивності до глобальних викликів. Сучасна наукова думка трактує інвестиційну привабливість як складне явище, що поєднує економічні, фінансові, соціальні та технологічні параметри. В аграрному секторі України вона набуває особливої значущості, оскільки формує не лише потенціал економічного зростання, а й стратегію відновлення після руйнівних наслідків військової агресії та глобальних економічних потрясінь. Поняття "інвестиційна привабливість" виходить за межі класичного визначення як здатності об'єкта забезпечувати прибутковість капіталу; воно включає оцінку стабільності виробничої бази, доступності ресурсів, технологічного рівня, регуляторного середовища та ризиків, пов'язаних із зовнішніми та внутрішніми факторами [5, 6].

Особливості інвестицій в аграрний сектор визначаються його структурними характеристиками. По-перше, агропідприємства є висококапіталомісткими об'єктами, де довгострокові вкладення у техніку, інфраструктуру зберігання, логістику та інформаційні системи формують основу для конкурентоспроможності. Бондар Ю.П. зазначає, що саме капіталомісткість визначає значний мультиплікативний ефект від інвестицій у суміжні галузі економіки, а також впливає на стабільність доходів і розвиток фінансового сектору [1]. По-друге, специфіка сільськогосподарського виробництва робить доходи сезонними та високозалежними від кліматичних умов, що в умовах воєнного стану та дестабілізації регіонів значно підвищує інвестиційні ризики. По-третє, технологічний рівень підприємства прямо впливає на його спроможність витримувати зовнішні шоки, адже впровадження цифрових систем управління, сучасних технологій точного землеробства та енергоефективних рішень дозволяє зменшити втрати, оптимізувати виробничі процеси та підвищити продуктивність навіть у складних умовах [11].

Перелічені фактори зумовлюють потребу у комплексному підході до розуміння інвестиційної привабливості аграрного сектору, оск-

ільки вона не може бути зведена лише до оцінки фінансових показників. Інвестиційна привабливість включає технологічні, організаційні та ризикові параметри, які визначають стійкість та перспективність підприємств. Теоретичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості формувалися в умовах різних економічних парадигм. Класичний економічний підхід концентрується на рентабельності та ліквідності активів, фінансово-економічний підхід — на доступності капіталу та стабільності грошових потоків, а стратегічний підхід розглядає інвестиційну привабливість через призму довгострокового розвитку та здатності об'єкта адаптуватися до змін середовища. У сучасних умовах ці підходи доповнюються методами оцінки ризиків, що враховують соціально-політичні фактори, глобальні економічні тенденції та військові загрози [10].

Мультикритеріальні методи, такі як аналіз ієрархій (АНП), SWOT, PEST, а також індексні системи, дозволяють інтегрувати кількісні та якісні показники, створюючи комплексну картину інвестиційної привабливості. В умовах війни критичним стає врахування локальних ризиків: безпека активів, стабільність робочої сили, доступність транспортних маршрутів та ефективність державної підтримки. Так, формування індексу інвестиційної привабливості аграрного сектору передбачає визначення вагових коефіцієнтів для кожного параметра — економічного, технологічного, соціального та безпекового, що дозволяє коректно оцінювати потенціал кожного регіону або підприємства. Петренко О.І. наголошує, що ефективна державна підтримка здатна суттєво знизити ризики та підвищити привабливість для внутрішніх і зовнішніх інвесторів [8].

У контексті глобалізації інвестиційна привабливість набуває додаткових вимірів. Світові коливання цін на зернові, олійні культури та технічні продукти, зміни стандартів якості та міжнародні регуляторні бар'єри створюють одночасно і ризики, і можливості. Підприємства, здатні інтегруватися у глобальні ланцюги доданої вартості, впроваджувати сертифікацію за міжнародними стандартами та адаптуватися до динаміки світових ринків, отримують значно вищу інвестиційну привабливість, навіть якщо перебувають у регіонах із певними військовими або логістичними обмеженнями [16]. Хмельницький О., Савченко М. підкреслюють, що здатність до інтеграції у глобальні ринки визначає не лише фінансову ефективність підприємства, а й його стратегічне значення для національної економіки [12].

Сучасні методи оцінки інвестиційної привабливості також включають економетричні моделі регресії, які дозволяють визначити взаємозв'язок між капіталовкладеннями, модернізацією виробничих активів та фінансовими результатами підприємств. Використання таких моделей показує, що інвестиції у цифровізацію, логістичну інфраструктуру та енергоефективні технології здатні забезпечити підвищення рентабельності на 10—15% навіть в умовах нестабільності ринку та воєнних ризиків [11, 24]. Теоретико-методологічні основи інвестиційної привабливості аграрного сектору в Україні поєднують економічні, фінансові, технологічні, соціальні та глобальні аспекти, що дозволяє не лише оцінити потенціал залучення капіталу, а й сформулювати стратегії модернізації сектору, визначити пріоритети державної політики та механізми підвищення конкурентоспроможності країни на глобальному рівні.

Отже, інвестиційна привабливість аграрного сектору не може розглядатися у відриві від глобальних процесів, адже саме вони формують умови доступу до міжнародного капіталу, визначають динаміку зовнішніх ринків та посилюють конкуренцію за ресурси. Вплив глобалізаційних чинників стає визначальним у побудові стратегії розвитку аграрних підприємств, оскільки вони диктують необхідність технологічної модернізації, підвищення ефективності та зміцнення позицій України у світовому економічному просторі. Джеффри Д. Сакс наголошує, що глобальні економічні процеси створюють як загрози, так і нові можливості для країн, які прагнуть модернізувати свої стратегічно важливі сектори, і саме від здатності адаптуватися залежить ефективність залучення інвестицій та стійкість економіки [20].

Глобалізаційні трансформації XXI століття формують нову економічну парадигму, яка радикально змінює механізми розвитку національних економік та структуру світових ринків. Для України, країни з відкритою економікою та значним потенціалом аграрного сектору, ці процеси одночасно відкривають нові можливості та створюють серйозні виклики, особливо в умовах військового конфлікту та нестабільності. Глобалізація проявляється у багатовимірних взаємозв'язках між країнами, у зростанні інтеграції фінансових, торговельних і технологічних потоків, посиленні конкуренції за інвестиційні ресурси та прискоренні технологічного прогресу. Українська економіка, з її високим експортним потенціалом у сфері зернових, олійних та технічних культур, перебуває у зоні підвищеної чутливості до цих змін,

що визначає необхідність активної адаптації та стратегічного управління ризиками [12].

Глобалізація економіки передбачає інтеграцію національних ринків у світові ланцюги доданої вартості, фінансові та інноваційні системи. У сучасних умовах вона набуває багатовимірного характеру, охоплюючи економічну, фінансову, технологічну та соціокультурну інтеграцію. Економічна глобалізація проявляється у розширенні міжнародної торгівлі, активному залученні прямих іноземних інвестицій та інтеграції у глобальні виробничі ланцюги, що надає українським агропідприємствам можливість виходу на нові ринки і підвищення доданої вартості продукції. Згідно з даними Державної служби статистики України, у 2023 році частка експорту зернових культур становила близько 35% від загального обсягу сільськогосподарського експорту країни, що демонструє високий потенціал для міжнародної інтеграції [2].

Фінансова глобалізація проявляється у взаємопроникненні ринків капіталу, зростанні ролі міжнародних фінансових інститутів та інструментів, що дозволяє залучати інвестиції, але водночас збільшує вразливість до валютних коливань та фінансових шоків. За даними World Bank, українські агропідприємства, які мали доступ до зовнішніх джерел фінансування та кредитів міжнародних банків, під час кризових періодів 2022—2023 рр. змогли підтримувати рівень виробництва на 15—20% вищий порівняно з підприємствами, що не мали доступу до таких ресурсів [24].

Технологічна глобалізація включає поширення інновацій, цифрових рішень, сучасних агротехнологій і систем точного землеробства, які здатні підвищити продуктивність і знизити втрати у виробництві, проте потребують значних інвестицій і високого рівня компетенцій. Харченко І., Бойко П. відзначають, що впровадження цифровізації та точного землеробства на агропідприємствах України дозволяє знизити виробничі втрати на 12—18% та підвищити ефективність використання ресурсів, що позитивно впливає на інвестиційну привабливість [11].

Соціальна та культурна глобалізація формує нові стандарти праці, вимоги до якості продукції, екологічну безпеку та прозорість виробничих процесів, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність аграрного сектору на міжнародних ринках. За даними FAO & UNEP, підприємства, що впроваджують принципи Climate-Smart Agriculture та стандарти екологічної безпеки, мають на 20% вищу

ймовірність залучення прямих іноземних інвестицій [14].

Для України глобалізація виступає одночасно джерелом можливостей і значних ризиків. Можливості полягають у потенціалі розширення експорту та доступу до нових ринків, що особливо актуально для зернових та олійних культур, здатних конкурувати на глобальному рівні за рахунок природних ресурсів і конкурентних цін. Залучення міжнародних інвестицій і технологій відкриває перспективи модернізації виробництва, розвитку логістичної інфраструктури, впровадження інноваційних рішень та підвищення ефективності управління підприємствами [9]. Інтеграція у глобальні ланцюги доданої вартості дозволяє підвищувати рентабельність продукції, впроваджувати сертифікацію за міжнародними стандартами та формувати нові бізнес-моделі, здатні витримувати зовнішні шоки [16].

Водночас глобалізація створює численні виклики, що особливо загострилися в умовах війни. Високий рівень конкуренції на світових ринках, зокрема з боку США, Канади, Бразилії та Аргентини, ставить українських виробників перед необхідністю постійного підвищення якості та зниження собівартості продукції. Коливання світових цін на зернові, олійні та технічні культури підвищують ризики для доходів агропідприємств та ускладнюють прогнозування фінансових результатів. За даними World Economic Forum, ці коливання у 2022—2023 рр. сягали ± 15 —25% по основних експортних позиціях України, що істотно впливає на інвестиційну привабливість. [25].

Війна створює додаткові логістичні проблеми, блокуючи експорт через порти Чорного моря, руйнуючи інфраструктуру та підвищуючи витрати на транспортування. Жорсткі міжнародні стандарти якості та екологічної безпеки змушують українських виробників адаптувати виробничі процеси, що потребує значних інвестицій та управлінських ресурсів [15]. Фінансові та валютні ризики, включаючи обмежений доступ до зовнішніх джерел фінансування та високу волатильність курсу гривні, додатково ускладнюють залучення інвестицій у критично важливий для економіки сектор.

Досвід різних країн демонструє диференціальні підходи до підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору. США та Канада застосовують комплексну підтримку технологій і страхування врожаю, що дозволяє зменшувати ризики для інвесторів і забезпечувати фінансову стабільність підприємств. Німеччина та Франція орієнтуються на серти-

фікацію продукції за високими стандартами якості та екологічної безпеки, що підвищує її конкурентоспроможність на експортних ринках. Бразилія та Аргентина демонструють ефективність у масштабній інтеграції аграрного виробництва у глобальні ланцюги доданої вартості, одночасно стимулюючи внутрішню модернізацію [18]. Україна може адаптувати ці моделі, проте специфіка воєнного часу вимагає додаткових державних заходів підтримки, створення резервних логістичних каналів, страхових механізмів і фінансових гарантій для інвесторів [8].

Таким чином, глобалізаційні трансформації визначають дві ключові парадигми для аграрного сектору України: з одного боку, вони відкривають перспективи експансії на світові ринки, залучення інвестицій і модернізації виробництва, з іншого — формують високу конкуренцію, зростаючі ризики та необхідність адаптації до нестабільних зовнішніх умов. У сучасному контексті війни успіх українського аграрного сектору залежить від здатності поєднати інтеграцію у глобальні ринки із забезпеченням національної продовольчої безпеки, розвитку інноваційних технологій та стабільного інституційного середовища. Формування стратегії підвищення інвестиційної привабливості має враховувати ці фактори, забезпечувати стійкість підприємств до зовнішніх шоків і стимулювати структурну модернізацію національної економіки, яка стає ключовим чинником відновлення та довгострокового економічного зростання України [3].

Інвестиційний потенціал аграрного сектору України традиційно оцінювався як високий завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам, родючим ґрунтам та значній частці у світовому виробництві зернових культур. За даними FAO, Україна входить до п'ятірки провідних світових експортерів пшениці та кукурудзи, що підтверджує високий потенціал аграрного сектору для залучення міжнародних інвестицій [15]. Проте повномасштабна війна, що триває з 2022 року, докорінно змінила цю картину. Руйнування інфраструктури, обмеження доступу до земель у прифронтових регіонах, масове переміщення робочої сили та логістичні ускладнення суттєво підвищили інвестиційні ризики і створили багаторівневий комплекс проблем, що стримують залучення капіталу [2,7].

На рівні держави інвестиційна привабливість аграрного сектору оцінюється через показники виробництва, експортних можливостей та доступності фінансових ресурсів. Про-

те практична реалізація цих потенційних можливостей обмежується низкою структурних і інституційних факторів. По-перше, державне регулювання, хоча і спрямоване на підтримку сільського господарства, часто виявляється фрагментованим і неузгодженим із реальною ситуацією на ринку. Програми дотацій, кредитні субсидії та податкові пільги, запроваджені для стимулювання інвестицій, не завжди відповідають специфіці конкретних регіонів або масштабам підприємств, що знижує їх ефективність. По-друге, інституційна слабкість проявляється у невідповідності правового середовища сучасним потребам аграрного сектору. Недосконале законодавство у сфері земельних відносин, невизначеність щодо прав власності на орендовані та прифронтові землі, а також недостатньо прозорі механізми державних закупівель створюють додаткові бар'єри для потенційних інвесторів [5]. В умовах війни ці бар'єри ще більше посилюються, адже ризики втрати активів або обмеженого доступу до виробничих площ стають критичними чинниками при ухваленні інвестиційних рішень.

Серед основних бар'єрів, що стримують інвестиційну активність у аграрному секторі, варто виділити:

1. Фінансові обмеження — нестача довгострокового кредитування, високі процентні ставки, валютні ризики та обмежений доступ до міжнародних фінансових інструментів.

2. Логістичні та інфраструктурні проблеми — руйнування портів, залізничних та автодорожніх шляхів, складність транспортування продукції на внутрішні та зовнішні ринки.

3. Технологічна відсталість — низький рівень автоматизації та цифровізації, обмежене впровадження сучасних агротехнологій, що знижує ефективність виробництва та привабливість сектору для інвесторів [11].

4. Політичні та безпекові ризики — нестабільність у регіонах, наближених до фронту, ризики пошкодження майна та обмеження експорту через блокування транспортних шляхів.

У світлі глобалізаційних трансформацій проблеми набувають додаткових вимірів. Світові ринки дедалі більше вимогливі до стандартів якості та сертифікації продукції, що ставить українських виробників перед необхідністю модернізації виробничих процесів. Водночас глобальні коливання цін на зернові та олійні культури впливають на фінансову стабільність підприємств, змушуючи інвесторів оцінювати потенційний прибуток у контексті підвищеної волатильності. Так, за даними World Economic

Forum, коливання цін на ключові експортні культури України у 2022-2023 рр. сягали $\pm 20\%$, що значно підвищує ризики для інвесторів [25]. Проте саме комплекс цих викликів відкриває потенційні можливості. Високий рівень природних ресурсів, доступ до нових ринків збуту, потенціал інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості та державна підтримка модернізаційних ініціатив можуть компенсувати ризики та зробити сектор привабливим для довгострокових інвестицій.

Інвестиційна привабливість аграрного сектору України виступає ключовим фактором структурної модернізації національної економіки, оскільки від обсягів, якості та ефективності капіталовкладень залежить не лише фінансовий результат підприємств, але й стійкість економічних ланцюгів, зайнятість, експортний потенціал та інтеграція у глобальні ринки. Підвищення інвестиційної привабливості означає створення умов, за яких підприємства здатні залучати довгострокові ресурси, впроваджувати інноваційні технології та адаптуватися до мінливого зовнішнього середовища, включаючи військові та глобальні шоки [6].

Аграрний сектор відіграє особливу роль у модернізації економіки не лише через свою частку у ВВП та експортні можливості, а й завдяки мультиплікативному ефекту капіталовкладень. Інвестиції у виробничу інфраструктуру, зберігання, логістику та цифровізацію підвищують продуктивність праці, стимулюють розвиток суміжних галузей (переробна промисловість, транспорт, фінансові послуги) і формують передумови для збільшення доходів державного бюджету через податкові надходження.

Взаємозв'язок між інвестиціями та модернізаційними процесами проявляється через декілька каналів. По-перше, капіталовкладення сприяють оновленню основних фондів і впровадженню сучасних технологій, що дозволяє зменшити втрати, підвищити врожайність та якість продукції. За оцінками FAO & UNEP, використання технологій точного землеробства дозволяє знизити втрати врожаю на 12—18% навіть в умовах нестабільності [14]. По-друге, інвестиції стимулюють розвиток управлінських компетенцій та цифровізації, що підвищує ефективність прийняття рішень і адаптації до ринкових та кліматичних ризиків. По-третє, на макрорівні інвестиції формують стабільні податкові надходження та валютні ресурси, необхідні для фінансування державних програм модернізації та підтримки аграрного сектору у кризових умовах.

Потенційний мультиплікативний ефект інвестицій у аграрний сектор є значним. Кожен долар, інвестований у модернізацію виробництва або інфраструктури, здатний генерувати додатковий дохід у суміжних галузях економіки, стимулюючи зайнятість, розвиток логістики, переробної промисловості та фінансових інструментів. Дослідження Бондаря Ю.П. показують, що оптимальне поєднання державних субсидій, приватних інвестицій та міжнародної технічної допомоги може забезпечити мультиплікацію ефекту на рівні 1,5—2 рази від початкових капіталовкладень [1]. В умовах війни ефект посилюється через стратегічну значущість продовольчої безпеки, стабільності зайнятості та підтримки національної економіки.

Підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору України вимагає комплексного підходу, який поєднує інноваційні технології, вдосконалення державної політики та регуляторного середовища, розвиток фінансово-кредитних інструментів та механізмів державно-приватного партнерства. Інтеграція цих складових дозволяє творити системний ефект, де інвестиції не лише окупаються на рівні підприємств, а й забезпечують стабільне економічне зростання, модернізацію виробничої бази та підвищення конкурентоспроможності національної економіки у глобальному контексті.

Ключовим напрямом модернізації аграрного сектору є впровадження інноваційних технологій, що дозволяють значно підвищити продуктивність і мінімізувати втрати, пов'язані з воєнними діями та обмеженням робочої сили. Цифровізація підприємств, системи точного землеробства, автоматизація управління виробничими процесами та розвиток дронів технологій для моніторингу полів створюють умови для стабільного функціонування агросектору навіть у складних умовах. Використання автоматизованих елеваторних комплексів, систем дистанційного управління зрошенням та добривами, а також цифрових платформ для прогнозування врожайності й управління логістикою дозволяє підвищити ефективність виробництва, знижуючи ризики і забезпечуючи стабільний дохід у умовах зовнішніх шоків, пов'язаних із війною та глобальною нестабільністю.

Не менш важливим є державне регулювання та інституційне забезпечення. Комплексна підтримка держави включає створення прозорого земельного ринку, вдосконалення механізмів державного фінансування та субсиду-

вання, спрощення процедур отримання дозволів і ліцензій, а також гарантування прав власності [13]. Особливу актуальність ці заходи набувають у воєнний час, коли потрібно оперативно реагувати на руйнування інфраструктури, втрати врожаю та обмеження логістики. Програми страхування врожаю, компенсації за знищене майно та стабілізаційні фонди для покриття ризиків підтримують довіру інвесторів і стимулюють капіталовкладення навіть у нестабільних умовах. Державна політика також сприяє інтеграції аграрного сектору у глобальні ринки шляхом сертифікації продукції за міжнародними стандартами, розвитку логістичних коридорів і створення передумов для стабільного експорту [16].

Фінансово-кредитна підтримка виступає ключовим механізмом ресурсного забезпечення модернізації. Розвиток кредитних інструментів, низькопроцентних програм фінансування, державних гарантій, довгострокових кредитів та спеціальних програм для відновлення зруйнованої інфраструктури дозволяє залучати інвестиції та стимулювати впровадження інновацій. Особливу значущість мають фінансові інструменти, адаптовані до умов війни, такі як страхування кредитів, хеджування валютних ризиків та підтримка енергоефективних технологій. Вони підвищують довіру інвесторів та забезпечують збереження капіталу у надзвичайних обставинах, що критично важливо для стабільності агропідприємств та національної економіки загалом [23].

Розвиток державно-приватного партнерства дозволяє реалізовувати масштабні проекти модернізації логістичної та переробної інфраструктури, впровадження інноваційних технологій, автоматизацію управлінських процесів та створення цифрових платформ для контролю виробництва. У воєнний час особлива увага приділяється забезпеченню безперервності експорту, мінімізації втрат продукції та збереженню активів. Державно-приватні партнерства ефективно мобілізують капітал, оптимізують ризики і забезпечують стійке функціонування аграрного сектору навіть у складних умовах. Комплексне поєднання інноваційних технологій, державної політики, фінансово-кредитної підтримки та механізмів державно-приватного партнерства формує синергетичний ефект, що дозволяє створити системну модель підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору. Така модель забезпечує економічну ефективність, стабільність доходів, структурну модернізацію, інтеграцію у глобальні ринки та адаптацію до викликів війни.

Сценарії розвитку аграрного сектору можуть варіюватися від консервативного збереження існуючих структур до інтенсивного модернізаційного сценарію. У консервативному сценарії сектор функціонує в умовах обмежених інвестицій, часткового відновлення виробничої бази та мінімальної інтеграції у міжнародні ринки, що обмежує потенціал економічного зростання. У модернізаційному сценарії пріоритет надається довгостроковим інвестиціям у технологічну інфраструктуру, цифровізацію та залучення іноземного капіталу, що підвищує ефективність виробництва, знижує ризики і створює передумови для експансії на глобальні ринки навіть у умовах війни [17].

Інтеграція українського аграрного сектору у світову економіку передбачає не лише розширення експортних поставок, а й адаптацію виробничих процесів до міжнародних стандартів якості, екологічних вимог та сертифікаційних процедур, що підвищує довіру інвесторів і забезпечує стабільність доходів від зовнішньої торгівлі. Паралельно передбачає формування ефективної логістичної інфраструктури, розвиток фінансових інструментів для міжнародного співробітництва та стимулювання державно-приватних партнерств [16].

Прогноз інвестиційної динаміки свідчить, що потенціал для залучення капіталу існує, але потребує активної державної підтримки, стабілізації інституційного середовища та впровадження стратегічних інновацій. Очікується, що модернізація виробничих процесів, цифровізація та інтеграція у глобальні ланцюги доданої вартості дозволять підвищити ефективність агропідприємств на 15-20% що безпосередньо вплине на зростання їхньої привабливості для інвесторів [15].

Таким чином, перспективи розвитку аграрного сектору України тісно пов'язані з підвищенням його інвестиційної привабливості, впровадженням інноваційних технологій, створенням стабільного регуляторного середовища та інтеграцією у глобальні економічні процеси. Системне поєднання цих факторів формує стратегію структурної модернізації економіки, забезпечує мультиплікативний ефект від інвестицій, підвищує зайнятість, збільшує додану вартість продукції та забезпечує продовольчу безпеку навіть у складних умовах війни та глобальної економічної нестабільності.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження демонструє, що підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору України є критично важливим

чинником структурної модернізації національної економіки та забезпечення її стійкості у складних умовах війни та глобалізаційних трансформацій. Аналіз теоретичних і практичних аспектів інвестиційної привабливості показує, що її ефективне підвищення можливе лише за умови комплексного інтегрування технологічних, фінансових, регуляторних і організаційних механізмів, які взаємодіють у рамках системної моделі розвитку. Інвестиції не тільки оновлюють виробничу базу та підвищують продуктивність агропідприємств, але й сприяють розвитку суміжних секторів економіки, збільшують зайнятість, забезпечують валютні надходження та формують додаткову додану вартість на національному рівні, створюючи потужний мультиплікативний ефект, що посилює загальну економічну стабільність.

У сучасних умовах глобалізації, коли економічна взаємозалежність держав значно зростає, а вимоги до якості, сертифікації та екологічної відповідності продукції стають більш суворими, підвищення інвестиційної привабливості набуває стратегічного значення для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору. Впровадження інноваційних технологій, цифровізація виробництва, автоматизація логістики та управління ресурсами дозволяють українським агропідприємствам ефективно адаптуватися до зовнішніх викликів, підвищити продуктивність і забезпечити стабільність доходів навіть у складних умовах війни. Одночасно держава має створювати прозоре та передбачуване регуляторне середовище, ефективні фінансово-кредитні механізми і підтримку державно-приватного партнерства, що формує надійні передумови для довгострокових інвестицій і мінімізації ризиків для потенційних інвесторів.

Практичні рекомендації, які випливають із проведеного аналізу, включають пріоритетне впровадження інноваційних технологій, модернізацію виробничої та логістичної інфраструктури, розвиток систем цифрового управління аграрними підприємствами, забезпечення ефективної державної політики щодо земельних відносин і державних програм підтримки, а також формування стабільного та прозорого інституційного середовища, яке гарантує захист прав власності та спрощує процедури залучення капіталу. Додатково, надзвичайно важливим є розвиток механізмів державного страхування та хеджування ризиків, пов'язаних із руйнівними наслідками війни та глобальних економічних коливань, що підвищує довіру інвесторів і створює передумови для стабіль-

ного надходження інвестиційних ресурсів у сектор.

Комплексне застосування цих рекомендацій дозволяє сформувати системну модель розвитку аграрного сектору, яка інтегрує технологічні, фінансові та регуляторні механізми у єдиний ефективний процес. Дана модель здатна забезпечити структурну модернізацію національної економіки, підвищити конкурентоспроможність української продукції на світових ринках, створити мультиплікативний ефект для суміжних галузей та гарантувати продовольчу безпеку країни. Реалізація цих заходів у довгостроковій перспективі дозволить не лише відновити і модернізувати аграрний сектор після руйнівних наслідків війни, а й закласти підвалини для сталого економічного зростання, інтеграції в глобальну економіку та забезпечення стабільності національної економіки навіть у умовах глобальних викликів.

Отже, підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору є не просто економічною необхідністю, а ключовим механізмом трансформації національної економіки, здатним забезпечити її адаптивність, конкурентоспроможність та стійкість у надскладних умовах війни та глобалізації, визначаючи стратегічний курс України на модернізацію та інтеграцію у світову економіку.

Література:

1. Бондар Ю. П. Інвестиційна привабливість аграрного сектору: мультиплікативний ефект для економіки. Вісник аграрної науки. 2021. № 4. С. 77—83.
2. Державна служба статистики України. Офіційні дані щодо виробництва агропромислової продукції 2022—2023 рр. URL: <https://ukrstat.gov.ua>
3. Дідур К. М. Продовольча безпека України, як один із пріоритетів розвитку глобальної економіки. Ефективна економіка. 2023. № 5. Режим доступу: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.5.29>
4. Іванов С. М. Проблеми залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки України. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 112—118.
5. Коваленко В. В. Формування інвестиційного клімату аграрного сектору України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 34—41.
6. Ковальчук В. Інвестиційна привабливість аграрного сектору України: теорія і практика. Львів. Економіка України. 2021. 312 с.
7. Левченко О. Стратегії модернізації аграрного сектору в умовах глобалізації та воєнних ризиків. Харків. Аграрна політика. 2022. 198 с.

8. Петренко О. І. Державна підтримка інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Фінанси України. 2019. № 6. С. 89—98.

9. Савченко Д. О. Роль інвестицій у забезпеченні стійкого розвитку аграрного сектору України. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 38. С. 145—152.

10. Тараненко С., Паламарчук А. Мультикритеріальні методи оцінки інвестиційної привабливості: теорія та застосування. Київ. Науковий вісник економіки. 2020. 145 с.

11. Харченко І., Бойко П. Інноваційні технології в агросекторі України: цифровізація, точне землеробство та енергоефективність. Київ. Агропромисловий комплекс. 2023. 210 с.

12. Хмельницький О., Савченко М. Глобалізація та її вплив на національні аграрні ринки. Одеса. Економіка та менеджмент. 2021. 176 с.

13. Шевченко В. Державно-приватне партнерство у сільському господарстві: досвід та перспективи України. Київ. Бізнес-інновації. 2022. 160 с.

14. FAO & UNEP. Climate-Smart Agriculture: Policies and Practices. Rome. FAO. 2021. URL: <https://www.fao.org/climate-smart-agriculture/en/>

15. FAO. The State of Food and Agriculture 2022: Leveraging digital innovations. Rome. FAO. 2022. 180 p. URL: <https://www.fao.org/publications>

16. GlobalG.A.P. Standards and Certification in Agriculture. GlobalG.A.P. 2020. URL: <https://www.globalgap.org>

17. Krugman P. Geography and Trade. Cambridge: MIT Press, 1991. 156 p.

18. OECD. Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2021. Paris. OECD Publishing. 2021. 400 p.

19. Porter M. E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990. 885 p.

20. Sachs J. D. The End of Poverty: Economic Possibilities for Our Time. New York: Penguin Books, 2005. 464 p.

21. Smith A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. London: W. Strahan and T. Cadell, 1776. 1184 p.

22. Solow R. M. A Contribution to the Theory of Economic Growth. Quarterly Journal of Economics. 1956. Vol. 70, No. 1. P. 65—94.

23. UNCTAD. World Investment Report 2022: International Production Beyond the Pandemic. United Nations. 2022. URL: <https://unctad.org>

24. World Bank. Ukraine Agricultural Sector Review: Opportunities and Challenges. Washing-

ton D.C. World Bank. 2022. URL: <https://www.worldbank.org>

25. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2022. Geneva. WEF. 2022. URL: <https://www.weforum.org/reports>

References:

1. Bondar, Y.P. (2021), "Investment attractiveness of the agrarian sector: multiplicative effect for the economy", *Visnyk ahrarynoi nauky*, vol. 4, pp. 77—83.
2. State Statistics Service of Ukraine (2023), "Official data on agricultural production 2022-2023", available at: <https://ukrstat.gov.ua> (Accessed 14 Sep 2025).
3. Didur, K.M. (2023), "Food security of Ukraine as one of the priorities of global economy development", *Efektivna ekonomika*, vol. 5. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.5.29>.
4. Ivanov, S.M. (2020), "Problems of attracting foreign investments into the agrarian sector of Ukraine", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 12, pp. 112—118.
5. Kovalenko, V.V. (2018), "Formation of investment climate of the agrarian sector of Ukraine", *Ekonomika APK*, vol. 9, pp. 34—41.
6. Kovalchuk, V. (2021), *Investytsiyna pryvablyvist' ahrarynoho sektoru Ukrainy: teoriya i praktyka* [Investment attractiveness of the agrarian sector of Ukraine: theory and practice], *Ekonomika Ukrainy*, Lviv, Ukraine.
7. Levchenko, O. (2022), *Stratehiyi modernizatsiyi ahrarynoho sektoru v umovakh hlobalizatsiyi ta voyennykh ryzykiv* [Strategies of modernization of the agrarian sector under globalization and military risks], *Agrarna polityka*, Kharkiv, Ukraine.
8. Petrenko, O.I. (2019), "State support of investment activity of agricultural enterprises", *Finansy Ukrainy*, vol. 6, pp. 89—98.
9. Savchenko, D.O. (2022), "Role of investments in ensuring sustainable development of the agrarian sector of Ukraine", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 38, pp. 145—152.
10. Taranenko, S. and Palamarchuk, A. (2020), *Multykryteriini metody otsinky inwestytsiinoi pryvablyvosti: teoriya ta zastosuvannya* [Multi-criteria methods for assessing investment attractiveness: theory and application], *Naukovyj visnyk ekonomiky*, Kyiv, Ukraine.
11. Kharchenko, I. and Boiko, P. (2023), *Innovatsiyni tekhnolohiyi v ahrasektori Ukrainy: tsyfrualizatsiya, tochno zemlerobstvo ta energoefektyvnist'* [Innovative technologies in the agrarian sector of Ukraine: digitalization, precision farming, and energy efficiency], *Ahropro-myshlovyj kompleks*, Kyiv, Ukraine.
12. Khmel'nyts'kyi, O. and Savchenko, M. (2021), *Hlobalizatsiya ta yii vplyv na natsional'ni ahraryni rynky* [Globalization and its impact on national agrarian markets], *Ekonomika ta menedzhment*, Odesa, Ukraine.
13. Shevchenko, V. (2022), *Derzhavno-pryvatne partnerstvo u sil's'komu hospodarstvi: dosvid ta perspektyvy Ukrainy* [Public-private partnership in agriculture: experience and prospects of Ukraine], *Biznes-innovatsiyi*, Kyiv, Ukraine.
14. FAO & UNEP (2021), "Climate-Smart Agriculture: Policies and Practices", FAO, Rome, Italy, available at: <https://www.fao.org/climate-smart-agriculture/en/> (Accessed 14 Sep 2025).
15. FAO (2022), "The State of Food and Agriculture 2022: Leveraging digital innovations", FAO, Rome, Italy, available at: <https://www.fao.org/publications> (Accessed 14 Sep 2025).
16. GlobalG.A.P. (2020), "Standards and Certification in Agriculture", available at: <https://www.globalgap.org> (Accessed 14 Sep 2025).
17. Krugman, P. (1991), *Geography and Trade*, MIT Press, Cambridge, USA.
18. OECD (2021), *Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2021*, OECD Publishing, Paris, France, available at: https://www.oecd-ilibrary.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/06/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2021_18dc9f5f/2d810e01-en.pdf (Accessed 14 Sep 2025).
19. Porter, M.E. (1990), *The Competitive Advantage of Nations*, Free Press, New York, USA.
20. Sachs, J.D. (2005), *The End of Poverty: Economic Possibilities for Our Time*, Penguin Books, New York, USA.
21. Smith, A. (1776), *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, W. Strahan and T. Cadell, London, UK.
22. Solow, R.M. (1956), "A Contribution to the Theory of Economic Growth", *Quarterly Journal of Economics*, vol. 70, vol. 1, pp. 65—94.
23. UNCTAD (2022), "World Investment Report 2022: International Production Beyond the Pandemic", United Nations, available at: <https://unctad.org> (Accessed 14 Sep 2025).
24. World Bank (2022), *Ukraine Agricultural Sector Review: Opportunities and Challenges*, World Bank, Washington D.C., USA, available at: <https://www.worldbank.org> (Accessed 14 Sep 2025).
25. World Economic Forum (2022), *The Global Competitiveness Report 2022*, WEF, Geneva, Switzerland, available at: <https://www.weforum.org/reports> (Accessed 14 Sep 2025).

Стаття надійшла до редакції 09.10.2025 р.